

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברוק

כולל דחסידי סוכטשוב

כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל

בית מדרש
למגידי שיעור "דף היומי"

חתימת סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 5775333-03

האשה
החשובה ורודפת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ד מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 998

מסכת זבחים פ"ו - צ"ב ♦ טהרות י', ז' - י"א, ד'

בס"ד, כ"ה תמוז תשע"ח

השבוע בגליון

- קרבן טהאת קודם לקרבן עולה, ומה בדבר אמירת פסוקיהם?
- "דבר שאינו מוכיח, מותר" - הכל מותר?
- הזרקת חומר הרגעה לחולה מסוכן
- ההבדל היסודי בין איסורי התורה

- חולה שהגיע לבית הכנסת בתפילת מוסף יתפלל שחרית או מוסף
- תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם - קודם או ביחד
- קרבן תמיד וקרבן מוסף, קרבנות עולה רגילים
- "תוספת" לעולם אינה ראשונה, שהרי אינה מתווספת על מאומה
- ההקבלה בין אמירת "קרבנות" להקרבנות

דבר העורך

אם אין אני לי - מי לי?

ריח הטבח חדר לראותיהם. ינשופים סהרוריים שנחרדו לשמע המבקרים הבלתי-קרואים, חגו בצווחות בסמוך להם. חרדתם העמיקה והפכה לפחד מוחשי למשמע תזמורת ססגונית של קולות אשר נפלטו מגרונותיהם של מגוון בעלי חיים.

היה זה לפני שנים רבות, כך מספרים בעלי המעשיות. ר' געצל, איש בא בימים, אשר לאחר מלאת ימיו ושנותיו יספידוהו: "איש חסד, תם וישר, ירא אלוקים ומוקיר רבני", נודע בסביבתו כאדם אמיד, אשר רכושו יכול לפרנסו ולכלכלו ברווח גם אם היה מאריך ימים ושנים מעל ומעבר לקצוב לו משמים.

אדם עירני היה ר' געצל לאחר שקם משנתו יכול היה לתאר בפרוטרוט לבני ביתו ההמומים את אשר שוחחו בלחש בעת שעניו היו עצומות. חושיו הדרוכים וכשרונו החרף סייעו לו לצעוד קדימה עוד לפני שהסובבים אותו ידעו כי יש לפסוע כלל.

איתו חורף פולני תקף את עצמותיו ללא רחם, ור' געצל חש כי מה שהיה כבר לא יהיה. אין דרך חזרה. מחלון דירתו המפוארת השקיף ר' געצל על הדרך המובילה אל בית העלמין, בו טמונה רעייתו, וליבו אמר לו כי לא תחלוף תקופה ארוכה ובני

דף פט/א כל המקודש מחבירו קודם את חבריו

חולה שהגיע לבית הכנסת בתפילת מוסף יתפלל שחרית או מוסף

מעשה בחולה שבבוקרו של יום שבת קודש אזר כח והתאמץ להגיע לבית הכנסת, אך גילה למגינת לבו, כי הקהל עומדים להתחיל את תפילת מוסף. מאחר שאיש יודע ספר היה, הסתפק אם עליו להצטרף אליהם ולהתפלל תפילת מוסף בציבור, או שמא, אין הוא רשאי לשנות מן הסדר שנקבע על ידי חכמים ועליו להתפלל תפילת שחרית ביחידות. הפוסקים, שלפניהם הוצגה השאלה, נחלקו בדעתם, כלהלן.

המהרש"ג (שו"ת מהרש"ג ח"א סימן כ"ב) פסק, כי מאחר שהתפילות נתקנו כנגד הקרבנות (ברכות כו,ב, רמב"ם הל' תפילה פ"א הל' ה'), אין לשנות מן הסדר, כמבואר בסוגייתנו, שאסור להקריב את קרבן מוסף לפני קרבן תמיד.

אולם, הגאון רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל, אב"ד קובנא, חלק על פסק הלכה זה (שו"ת "באר יצחק" או"ח סימן כ'), וכדרכו, פרש את תשובתו נדבך על גבי נדבך. אם נבקש להתבונן על שאלה זו דרך הלכות הקרבנות, טעות בידינו אומר הגרי"א ספקטור. שכן, עלינו להבחין בין שני סוגי הלכות קרבנות. יש הלכות שהקרבן מותנה בקיומן, ויש הלכות שמצווה לעשותן, אך אי קיומן אינו פוסל את הקרבן. רק את ההלכות שאי קיומן פוסל את הקרבן, העתיקו חכמים להלכות התפילה, ומאחר שהמקדים את קרבן מוסף לקרבן תמיד, לא פסל בכך את הקרבן, הרי שלא תקנו חז"ל איסור זה בהלכות תפילה.

מעתה, לפני היהודי החולה עומדות שתי מצוות, תפילת שחרית ותפילת מוסף, ועלינו להכריע עבורו, על פי הכללים הנהוגים בכל חלקי התורה, איזו מהן עליו לקיים תחילה. ראשית, נבדוק את המאפיינים של שתי המצוות. תפילת שחרית תדירה היא, בכל יום, ואילו תפילת המוסף, נתקנה בשבת קודש בלבד. לפיכך, ראוי, לכאורה, להקדים את תפילת שחרית, מאחר ש"תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם". מאידך, תפילת המוסף של חולה זה, תהא מקודשת יותר

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **יוסף** ב"ר שמואל זיינביל **פרושינובסקי** זצ"ל
נלב"ע כ"ג תמוז תשע"ז **תנצב"ה**
הונצח ע"י אחיו ידידנו ר' **שמחה רשף** הי"ו ומשפ' שיחיו - גבעתיים

זעילוי נשמת

מרת **שרה רבקה ברלינר** ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
נלב"ע כ"ח בתמוז תשס"ו
תנצב"ה
הונצחה ע"י חתנה ובתה
הר"ר **אבי ומאירה שנור** הי"ו

זעילוי נשמת

הר"ר **בלע קידרון קינדרמן** ז"ל
ב"ר אהרן ז"ל
נלב"ע כ"ח בתמוז תשע"ז
תנצב"ה
הונצח ע"י אשתו וילדיו שיחיו

זעילוי נשמת

הר"ר **משה מנחם חסדיאל** ז"ל
ב"ר חיים שלמה ז"ל
נלב"ע כ"ו בתמוז תשמ"ד
תנצב"ה
הונצח ע"י בנו ידידנו
הר"ר **שאל חסדיאל** ומשפחתו שיחיו ב"ב

לעילוי נשמת

מרת **חנה יהודית בלכר** ע"ה ב"ר שבח ז"ל
נלב"ע כ"ח בתמוז תשס"ט **תנצב"ה**
הונצחה ע"י חתנה ובתה הר"ר **אריה ודורה יעקבסון** שיחיו - ת"א

מתפילת שחרית, שהרי את תפילת המוסף הוא יכול להתפלל בציבור, ואת תפילת שחרית הוא יכול להתפלל ביחידות בלבד. לפנינו אם כן, מצווה תדירה ומצווה מקודשת. והנה, גמרתנו (ב/צ) מסתפקת - "תדיר ומקודש איזה מהם קודם", ומאחר שהגמרא אינה מכריעה, פוסק הרמב"ם (הל' תמידין ומוספין פ"ה הל' ב'): "היה לפניו תדיר ומקודש יקדים איזה מהם שירצה". לכאורה, עלינו להורות לחולה, שינהג כרצונו.

אולם, מוסיף הגרי"א ספקטור זצ"ל, כאשר נעיין היטב, נבחין במעלה נוספת שתפילת המוסף של חולה זה התברכה בה. שכן, מלבד שהיא "מקודשת" בגין התפילה בציבור, החולה אף זוכה על ידי כך לקיים את מצוות תפילה בציבור. מעתה, יש להורות ליהודי זה להתפלל תחילה תפילת מוסף. שכן, ברור מאליו, כי ההלכה ש"היה לפניו תדיר ומקודש יקדים איזה מהם שירצה", אינה עוסקת אלא במקרה שבאפשרותו להקדים את קיום אחת המצוות, אך לא להפסידה לחלוטין, ובמקרה שלפנינו, אם יקדים תפילת שחרית לתפילת מוסף, לא יזכה להתפלל תפילת מוסף בציבור.

הגאון רבי אליעזר יהודה ולדנברג זצ"ל (שו"ת "ציץ אליעזר" חלק י"ד סימן ו) מעיר, כי להלכה נידון זה תקף, רק כאשר החולה מגיע לבית הכנסת סמוך לתפילת המוסף. אולם, אם נותר זמן מה עד לתפילת המוסף, עליו להשתדל להספיק להתפלל את ההכרח מתוך סדר התפילה עד תפילת העמידה, ובשעה שהציבור יתחיל להתפלל תפילת מוסף, הוא יתחיל להתפלל תפילת עמידה של שחרית, ונחשב שהתפלל תפילה בציבור, שהרי פסק ה"משנה ברורה" להלכה (סימן צ' ס"ק ל'), שהעומד להתפלל שחרית, עם ציבור שמתפלל מוסף, נחשב כמתפלל בציבור, שכן, ככלות הכל הוא עומד ומתפלל לאביו שבשמים בתוך מניין [ראוי לציין, כי זו דעת ה"משנה ברורה", אולם בדברי ה"באר יצחק" מבואר שהעומד לשחרית בתפילת ציבור של מוסף, לא נחשב שהתפלל בציבור, ובכל אופן עליו להקדים תפילת מוסף. ועיין בספר זכרון "אש תמיד" עמ' תקמ"ב בשם הגר"ח מבריסק זצ"ל, ולפי"ז עולה שיכול להתפלל שחרית עם הציבור ואחר כך ברכות ק"ש ומוסף, עיין שם ולפי"ז אולי מחוייב לעשות כך].

דף פט/א התמידין קודמין למוספין

תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם - קודם או ביחד

המשנה הראשונה בפרק העשירי של מסכת זבחים, "כל התדיר", קובעת: "כל התדיר מחבירו קודם את חבירו", ולפיכך, "התמידין קודמין למוספין". כלומר, מאחר ש"תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם", אזי, ביום השבת, יש להקריב תחילה את קרבן התמיד, הקרב מידי יום ביומו, ולאחר מכן את קרבן המוסף, הקרב בשבת בלבד. בשורות הבאות נעסוק בשאלה הכרוכה בדיון מרתק, העולה מתוך דברי משנתנו, ואשר על ידה נוכל להתבונן בגדרי הכלל "תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם".

קרבן תמיד וקרבן מוסף, קרבנות עולה רגילים: קרבן התמיד, אינו סוג קרבן מיוחד, כי אם קרבן עולה רגיל המובא על ידי הציבור, מאחר שהתורה ציוותנו להקריב בכל יום, בבוקר ולפנות ערב, קרבן עולה, כפי שגם כתב הרמב"ם (בהקדמה להל' תמידין ומוספין), "להקריב שני כבשים בכל יום עולות". גם קרבנות המוסף של שבת אינם שונים ממנו, אף הם קרבנות עולה - "להוסיף שני כבשים בשבת" (רמב"ם שם). אמור מעתה, קרבן "תמיד" וקרבן "מוסף", אינם בעלי מאפיינים ייחודיים המבדילים אותם משאר קרבנות העולה, אלא קרבנות עולה רגילים הם, קרבן התמיד הוא קרבן עולה שקרב בכל יום, ובשבת ציוותנו התורה להוסיף עוד שתי עולות.

"תוספת" לעולם אינה ראשונה, שהרי אינה מתווספת על מאומה: עתה, נשוב ונעיין במשנתנו: "התמידין קודמין למוספין", לאמר, יש להקדים את הקרבת קרבן התמיד על פני הקרבת קרבנות המוסף של שבת [כן מוכח בגמרא צא/א, שמשנתנו מתייחסת גם למוספי השבת]. דומה, כי לו היו מבקשים מאיתנו ליעץ לכהן כיצד לקיים את דין המשנה, היינו נבוכים קמעה. שכן, לפנינו שלשה כבשים שלש עולות. בין אם רוצה הוא הכהן, ובין אם לאו, הכבש הראשון יהא קרבן תמיד, ואלו שאחריו - מוספין, לעולם אין הוא יכול להפוך את הסדר, שכן, לא ציוותה התורה אלא להוסיף שתי עולות על קרבן התמיד, וברור, איפוא, כי הקרבן הראשון הוא תמיד, והקרבות שיוקרבו אחריו הם ה"מוספים", התוספת על קרבן התמיד. לאיזה כהן כיוונה משנתנו בצוותה "התמידין קודמין למוספין"?

שאלה חשובה זו, מובילה אותנו לחקירה היפה הבאה. כאמור, "תדיר ושאינו תדיר, תדיר קודם". הבה נחקורה. האם הכוונה היא, שיש להקדים את עשיית התדיר על פני עשיית שאינו תדיר, או שמא, אין לאחר את עשיית התדיר על פני עשיית שאינו תדיר. ההשלכה המעשית לחקירה זו היא, במקרה שניתן לבצע את התדיר ואת שאינו תדיר בבת אחת! אם כלל זה קובע, כי יש להקדים את התדיר, אזי, אין לבצע את שניהם בבת אחת, אך אם כלל זה קובע כי אין לאחר את התדיר, בביצוע שניהם בבת אחת, לא התאחר התדיר על פני שאינו תדיר. והנה, מתוספות בסוגייתנו מוכח, כי יש להקדים את עשיית התדיר [עיין "מקדש דוד" סימן ט', "חזון איש" מנחות סימן ל"ג ס"ק י"ב, "קובץ שיעורים" פסחים אות ר"ה, וראה ספר "מקדש יחזקאל" בסוגייתנו].

אדם אחרים ישקיפו מחלון זה על השביל המוביל לקברו של ר' געצל.

בכל מהלך חייו נהג ר' געצל לסדר את ענייניו על הצד הטוב ביותר, וכך צרר ר' געצל מעות רבות בתרמילו, זימן את עגלונו הוותיק ויצא לדרך.

היה זה מעין מסע פרידה מן העולם הזה. ר' געצל הורה לעגלונו כי בדרכם למחוז חפצו יסייר עמו בכל הירידים הגדולים, בערי הביירות הגדולות של אירופה, במרכזי הסחר ובשווקי הבהמות העצומים. מבעד לחלון עגלונו בהה ר' געצל במתרחש, תוך שהוא מעלה בזכרונו את הימים בהם היה מהלך במחוזות אלו, מוקף בפמליית מזכירים ומשרתים, בדרכו מרכישת להקה אדירה של אוזנים במחיר אפסי מפרץ שירד מנכסיו, אל עסקה מוצלחת אחרת בה יתווסף על שותפות בעסקת ייבוא פולי קפה מעבר ליס.

העגלה חלפה ביעף על פני אתרי הזכרון של ר' געצל, ובעוד ראשו שקוע בימים עברו, התעורר ר' געצל אל קרקע המציאות בעזרת נכדיו הקטנים, שאפפוה בחום מכל עבר.

בנו בכורו נאחו התרגשות לרגל ביקורו הבלתי צפוי של אביו, ולאחר סדרת הברכות המתבקשת הסבו השניים בחדר סגור, ור' געצל פתח את סגור לבו.

בני בכורי. הנה זקנתי ושבת, נאנח ר' געצל, ונשאתי הנה את עצמותי הלאות כדי לשמוע מפיו, מה תעשה למעני לאחר שתשובו מהלוויית!

מאז ומעולם נהג ר' געצל לדבר ישירות ללא גינונים, אך למשמע דבריו אלו של האב, צללו אזני בנו. אבא. מדוע הנך שח כך. בעזרת ה' עוד נכוננו לך ימים טובים ורבים...

מה בפיך, האיץ בו ר' געצל. אל תעכבני. עלי לבקר גם אצל שני אחיך.

משלא נותרה בידו ברירה, פרס בנו בכורו של ר' געצל בפני אביו את כל הרעיונות ששמע אי פעם על הנצחת נפטרם כבודים. אקים בית כנסת על שמך, ובכל יום זכרון אכניס בו ספר תורה לעילוי נשמתך. בבית כנסת זה תוקם חברת התהילים הגדולה ביותר בעולם, ועל קברך יעלו מידי שנה עשרות תלמידי חכמים וצדיקים שיתפללו לעילוי נשמתך. בבית ידלק נר זכרון, שמן זית זך, עד כלות כל הימים, וספר חידושי תורה מאת טובי הלמדנים יצא לאור לזכר נשמתך.

היטב דיברת, פלט ר' געצל, ותחושת נחת פשטה בכל גופו.

בנו השני של ר' געצל העפיל ברעיונותיו על אחיו הבכור. כל אלו, אבא, דברים פשוטים הם, אשר ברור כי יש לעשותם למען העלות את נשמתך ממדרגה למדרגה עד הגיעה למקומה הראוי. אני אקים ישיבה גדולה שתקרא "זכרון געצל", ועל כל ספר קודש מספרי הישיבה יכתב, כי יש ללמוד בו לעילוי נשמת ר' געצל בן ר' ייביל, ובכל ...

היטב דיברת, קטעו ר' געצל, שלפתע חש בלבו ומיהר לבקר בבית בנו השלישי.

יודעי דבר אמרו עליו, על בנו השלישי של ר' געצל, כי הוא נטל את פקחותו של אביו ואת שנינותו של אמו, ומשניהם את חכמתם. את בן הזקונים שלו חיבב ר' געצל עד מאד, ובמהלך נסיעתו למעונו הרהר ר' געצל אלו רעיונות יעלו במוחו המבריק.

נשיקות לנכדים, דרישת שלום למחותנים, ור' געצל הסתגר עם בנו השלישי בחדר ופרס לפניו את בקשתו.

להפתעו ביקש ממנו בנו להמתין קמעה, יצא את החדר וכעבור זמן קצר שב ובידיו חבילת נרות. טוב מראה עיניים ממשמע אזניים, ציטט הבן באזני אביו את המשפט המוכר. אבקש ממך להתלות אלי אל מקום מסויים מחוץ לעיר שני אבהיר את עצמי. בתוך כך חפן הבן בידיו שני נרות וביקש מאביו: הכנס גם אתה נרות אחדים לכיסך, אנו עומדים לפסוע במקום חשוך.

ר' געצל קצר רוח היה, ופטר את בנו: אין צורך. די בנרות שנטלת עמך.

יהי כן, פלט הבן, והשניים יצאו לדרכם. **עמד** ר' געצל עם בנו בפתחה של מערה חשוכה במעבה היער, ובראשו מרצד סימן שאלה גדול: מה הוא רוצה להראות לי?

מעתה, נבין היטב מדוע נזקקה המשנה להורות לכהנים "תמידין קודמין למוספין", בכך הורתה המשנה לכהנים, לבל ישחטו את שלשת העולות בבת אחת, שכן, יש להקדים את התמיד התדיר... ("תורת זאב" סימן ל"ז ועיין שם תירוצים נוספים).

דף פט/א דם החטאת קודם לדם העולה

ההקבלה בין אמירת "קרבנות" להקרבת קרבנות

לאחר שבעוונותינו הרבים חרב בית המקדש ובטל התמיד, אנו אומרים את פסוקי הקרבנות חלף הקרבנות, כמאמר הנביא (הושע יד/ג) "ונשלמה פרים שפתינו".

קרבן חטאת קודם לקרבן עולה, ומה בדבר אמירת פסוקיהם? הפוסקים דנים בהרחבה, בהקבלה שבין הלכות הקרבנות לאמירת פסוקי הקרבנות. שהנה, פסק ה"שולחן ערוך" (או"ח סימן א' סעיף ה'): "טוב לומר פרשת העקדה ופרשת המן ועשרת הדברות ופרשת עולה ומנחה ושלמים וחסטת ואשם". על אתר (ס"ק ח), מעיר ה"מגן אברהם", כי שאלוהו, כיצד הורה ה"שולחן ערוך" בניגוד לאמור במסכת, במשנה ובגמרא, כי קרבן חטאת קודם לקרבן עולה. לשאלה זו, התייחסו פוסקים רבים, אשר בתשובתם הגדירו את כללי אמירת פסוקי הקרבנות.

מדוע אין אומרים "יהי רצון" לאחר אמירת פסוקי קרבן חטאת? ה"מגן אברהם" מבאר (לפי ביאורו של ה"מחצית השקל", שם), כי כפרתו של קרבן החטאת מרובה על זו של קרבן העולה, ולפיכך, מוטל על החייב בקרבן חטאת ובקרבן עולה, להקדים את הקרבנות קרבן החטאת להקרבת קרבן העולה, כדברי גמרתנו. לעומת זאת, יהודי המתפלל את פסוקי הקרבנות יקדים את פסוקי קרבן העולה, שכן, קרבן עולה נחוץ לו בוודאי, שהרי קרבן עולה מכפר על ביטול עשה, ואמר רבא (לעיל ז/א), "שאיין לך אדם בישראל שאינו מחוייב עשה", לעומת זאת, אין זה בטוח שהוא חייב קרבן חטאת. אכן, פסק ה"טור" (או"ח סימן א'), כי לאחר אמירת פסוקי הקרבנות יש לומר "יהי רצון כאילו הקרבתי קרבן...", לבד מאשר אחר אמירת פסוקי הקרבנות החטאת. ואילו מתפלל היודע כי באמתחתו חטא שחייבים עליו חטאת, מחדש ה"מגן אברהם", יקדים את אמירת פסוקי קרבן החטאת לאמירת פסוקי קרבן עולה!

ה"באר היטב" (ס"ק י') כותב על פסק הלכה זה של ה"מגן אברהם", כי מדברי שאר הפוסקים נראה, שלעולם יש להקדים את אמירת פסוקי קרבן עולה. ככל הנראה, היו להם תשובות אחרות לשאלה זו, כלהלן.

בעל ה"שב יעקב" (שו"ת ח"א סימן ב') מביא מספר הסברים להבנת החילוק בין הקרבנות לאמירת פסוקיהם. הקדמת קרבן החטאת לקרבן העולה האמורה בסוגייתנו, עוסקת באדם החייב קרבן חטאת וקרבן עולה על אותו חטא, או כאשר שני הקרבנות כבר נשחטו ומונחים לפניו, שאזי דם חטאת קודם לדם עולה. אולם, אדם שחייב קרבן חטאת וקרבן עולה מסיבות שונות לחלוטין, ללא קשר ביניהם, רשאי להקריב בראשונה את אשר יחפוץ. ממילא, אין לטעון כי דברי ה"שולחן ערוך" סותרים למשנה ולגמרא. בנוסף לכך, למרות שזריקת דם קרבן החטאת קודמת לזריקת דם קרבן העולה, אולם, אברי קרבן עולה קודמים לעלות על המזבח לפני אברי קרבן חטאת, ואילו כהן שבפניו דם חטאת ואברי עולה, או אברי חטאת ודם עולה, מבואר בגמרתנו (פט/ב, רמב"ם הל' תמידין פ"ט הל' ה'), כי באפשרותו לעשות כרצונו. מעתה, בפסוקי הקרבנות הנאמרים טרם התפילה, הזריקה וההקטרה כלולים יחדיו, נמצא, איפוא, שעשה כרצונו... [ראוי להעיר שהמדובר כאן על אמירת פסוקי קרבנות עולה חטאת וכו', ולא על פרק איזהו מקומן. ברוב הסיפורים, למעט בודדים, לא נדפסו פסוקים אלו כלל].

דף צא/ב לא קשיא הא רבי יהודה הא רבי שמעון

"דבר שאינו מתכוין, מותר" - הכל מותר?

"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" (ויקרא ו/ו). בפסוק זה הורתה התורה, כי אסור לכבות את האש הבערת על המזבח, והעושה כן עובר על לא תעשה. למרות זאת, מבואר בסוגייתנו, כי אדם שנדב יין לבית המקדש לנסכים, מזלפו על גבי ה"אישים", היינו, על האש שעל המזבח, אף על פי שיתכן שטיפות היין עלולות לגרום לכיבוי האש במקום שבו הן נופלות, זאת, לשיטת רבי שמעון ש"דבר שאינו מתכוין מותר", אולם, לשיטת רבי יהודה החולק וסובר ש"דבר שאינו מתכוין אסור", אין לזלף את היין על גבי האישים.

הכלל "דבר שאינו מתכוין מותר", נלמד לכל התורה מהלכות שבת (ריטב"א יומא לד/ב), ואחד המקרים הידועים הנכללים בכלל זה הוא "גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוון לעשות חריץ" (שבת כט/ב). כלומר, למרות שאסור בשבת לעשות חריץ בקרקע, משום מלאכת "חורש", אדם שגורר ספסל על הקרקע ואינו מתכוון ואף אינו זקוק לחריץ שמותיר אחריו הספסל הנגרר, רשאי לעשות כן, שכן, רבי שמעון סובר, כי מקרים שבהם אין בכוונת העושה לגרום לפעולת האיסור, לא נכללו באיסור התורה. מעתה, אף מזלף היין אינו מתכוון לכבות את האש, כי אם להקריב את היין על המזבח ו"דבר שאין מתכוין מותר" (וע"ע ב"פני יושע" שבת מב/א).

יש להדגיש, כי ברור לכל, שאין אדם רשאי לשפות חבית מים על גבי המזבח, מתוך טענה שברצונו לנקותו ואין בכוונתו לכבות את האש. שכן, כאשר ברור מראש מה תהיה תוצאת מעשהו, בלשון התלמוד

שילב הבן את זרועו בזו של אביו המופתע, והשניים פסעו אל תוך המערה. לאחר צעדים אחדים לא יכלו השניים להמשיך לצעוד, עקב האפילה המוחלטת שאפפה אותם מכל עבר. הבן שלף נר שעווה והציתו, ולאורו המשיכו האב והבן בדרכם. **הלאה**, הלאה, אהנו צריכים להכנס למעמקי המערה, דירבן הבן את אביו הסקרן.

חלפו עברו להן כעשרים דקות, ושלהבת הנר החלה לרקד ולהקיץ את צלליותיהם על קירותיה המשוונים של המערה. הם הספיקו להבחין כי תהום פעורה לימינם ומאורת זוחלים רוחשת משמאלם. כאשר האש הבליחה באור גדול וכבתה באחת.

פיק ברכיים תקף את ר' געצל. שמונים ושבע שנותיו חלפו איכשהו, ועתה הוא נקלע לעסק ביש שכזה. ירחם ה' נו, דחק בבנו, הצת כבר את הנרות שלך. אבא, לאט הבן באזנו של אביו ההמום, אין לי נרות. תוציא בבקשה את הנרות מכיסך! **אני**, רעד קולו של הישיש, לא נטלתי עמי נרות. בני יקירי, שמכתי עליך!!!

הבן חיבק את אביו. זה בדיוק מה שרציתי לומר לך אבא אל תסמוך על אף אחד! אתה בעצמך, כל עוד נשמתך באפך, אסוף זכויות לעילוי נשמתך. למד משניות וגמרא, קבע עיתים לתורה והרבה במצוות ובמעשים טובים. ביקרת אצל כל אוהביך, כדי לברר מה הם יעשו לעילוי נשמתך. ראשית היה עליך להתיישב מול המראה ולשאל את עצמך: **מה אני, געצל, עושה לעילוי נשמתיי???**

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 474 בני ברק, פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

פנינים

דף פז/א שלחו מתם

בירושלים אומרים...

"שלחו מתם, הלכתא כרב יוסף". הגמרא (סנהדרין ז/ב) מפרשת, כי כאשר נאמר "שלחו מתם", הכוונה היא שרבי אלעזר אמר הלכה זו, וכן לשונות אחרים, כגון, "נהרבלאי מתנו" ועוד, שהם שמות של מקומות, הכוונה היא שאמורא מסויים שהתגוררו בהם אמר הלכה זו.

למה לא אמרו את שמם בפרוש? שאל הגר"ח קרייזוויט צ"ל. **הגמרא** באה ללמדנו, הסביר, כי "גדול" הנמצא במקום מסויים, הוא גופו כל המקום כולו. כשהוא אומר דבר - כל המקום אמרו. כשהוא בא והולך - כל המקום כולו נע ונד. לפיכך, כשהוא אומר הלכה, כל מקומו אומר כן.

וסיים: כשאומרים אתם חידוש בשם גאוני ירושלים, אל תאמרו בשמם, אלא אמרו: בירושלים אמרו... ("פניני חיים", ל"ט).

דף פט/א איברי עולה קודמין לאימורי חטאת

האש באה מלמעלה ושרפה

את התחתון תחילה!

נאמר במשנתנו, כי יש להקדים את הקרבנות איברי העולה להקרבת אימורי קרבן חטאת. **בימי** הקרבנות המילואים במשכן, נאמר בתורה (ויקרא ט), שהניחו את בשר העולה על המזבח ומעליו הניחו את אימורי הקרבנות האחרים.

והנה, בשעה שיצאה אש מלפני ה' "ותאכל על המזבח", נאמר בפסוק שאכלה "את העולה ואת החלבים", כלומר, תחילה שרפה האש את העולה שהונחה על המזבח, ורק לאחר מכן היא שרפה את החלבים שהיו על העולה!

בנס נעשה כן, כותב הנצי"ב, כדי שתתקיים ההלכה שאיברי עולה קודמים לאימורי שאר קרבנות... ("העמק דבר" שימי).

הדף היומי

זבחים פ"ו-צ"ב

כ"ה תמוז-ב' אב

"פסיק רישא" [פסיק: לחתוך, רישא: ראש, היינו: כשם שהחותך את ראשו של התרנגול אינו יכול לומר שאינו מתכוון שהתרנגול ימות, כך גם כל פעולה שתוצאתה ברורה, אין רשות לעשותה בתואנה שאין בה כוונה], אין הוא רשאי לעשות כן. רק פעולות מעין זו שבה אנו עוסקים, כגון, זילוף היין, שאין הכרח שתגרום לפעולת האיסור, משום שניתן לזלף את היין טיפין טיפין והאש לא תכבה כלל (רש"י ד"ה "הא רבי שמעון"), מותרות. האמנם, כלל זה מסיר את ההגבלה מעשיית מעשים שבפעולותיהם יש איסורי תורה, ובלבד "שאינו מתכוין"?

הזרקת חומר הרגעה לחולה מסוכן: שאלה זו נשאלה הלכה למעשה, בנוגע להזרקת חומר הרגעה לחולה מסוכן, שמחלתו גרמה לו לכאבים קשים מנשוא, וכמעט שביקש את נפשו למות. הרופא העלה אפשרות להזריק לו חומר הרגעה מרוכז וחרוף, אך בד בבד יידע את קרוביו של החולה, כי הזריקות עלולות לקצר את חייו של יקירם. לכאורה, לאור הכלל "שאינו מתכוין - מותר", יש להבין, מדוע אסור להזריק לחולה את חומר ההרגעה, הרי, הרופא המזריק אינו מתכוון, חלילה, לרצוח את החולה, כי אם להרגיע את כאביו, ואף אם אכן יקרה הגרוע מכל, וחומר ההרגעה יהרוג את החולה, הרי זה "דבר שאינו מתכוין", משום שאיש אינו מתכוון לתוצאה זו.

ההבדל היסודי בין איסורי התורה: הגאון רבי שמעון שקופ זצ"ל ("שערי ישר" שער ג' פרק כ"ה), הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד (קובץ שיעורים ח"ב סימן כ"ג) וה"חזון איש" זצ"ל (אורח סימן ס"ב ס"ק כ"ו) כותבים, כי יש להבחין בין איסורי התורה שאינם כמקשה אחת. יש שאסרה התורה את הפעולה, ויש שאסרה את התוצאה. כאשר התורה אסרה לכבות את האש על המזבח, או לעשות חריץ בקרקע, אין היא אוסרת אלא את הפעולה הלזו, כלומר, לאחר מעשה, אין האדם נענש על קיומו של החריץ שנעשה על ידו, אלא על פעולת עשייתו. לפיכך, כאשר עושה הפעולה אינו מתכוון לעשותה, כביכול, נעשתה הפעולה מאליה. לעומת זאת, איסור רציחה מתייחס לתוצאה - נפש שנהרגת ויצאה מן העולם. הרוצח לא יענש על פעולת הרציחה בלבד, כי אם גם על תוצאתה. לפיכך, אין כל אפשרות שהכלל "דבר שאינו מתכוין" יתיר עשיית פעולה שעלולה להביא לידי רציחה, משום שסוף סוף עלולה להתרחש תוצאה מחרידה שהתורה אוסרת את התרחשותה (עיין ספר "משנת פיקוח נפש" סימן ז').

דף צא/א מפני שנאמר בו בין הערביים
דברי כיבושין לימים הנוראים
 התבונן נא, כתב הסבא מסלבודקה זצ"ל לבנו, רבי אליעזר יהודה פינקל, ראש ישיבת מיר, כי אף שאור השמש גדול וחזק לאחר חצות היום, מכל מקום התורה קראה לזמן זה "בין הערביים" - אין זה כל כך פשוט להבחין בין יום ולילה!
אם בדברים חוששים כן, הוסיף וכתב לו, על אחת כמה וכמה קשה היא ההבחנה בין טוב ורע!...
 דף צא/א למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין
שומן בחלות השבת
 מנהג מעניין מובא בשם בעל ה"פרי מגדים", לפיו, נוהגים ליתן שומן בחלות השבת, ואף נוהגים להטביל את מאכלי השבת בתבלין, וכל כך למה? משום שמאכלי שבת הם דוגמת אכילת קדשים, ויש לאוכלם "כדרך שהמלכים אוכלים", כנאמר לגבי אכילת קדשים ("מעינה של משנה").

לומדים משניות וזוכים לאריכות ימים
 (תקנת השבון לר' צדוק הכהן מלובלין זיע"א)

ללמוד משנה - מהיום זה קל!

תכנית לימוד יומית
 שתי מושבות יומיות להשלמת סדר זרעים בשנה

***3764** צלצלו עכשיו וקבלו ספר חודשי ראשון **הינם**

פירוש ברוך | גדול קומפקטי | עיצוב מפואר ואותיות | מתאים לכל | מניחודש | ותחלבה | במיוחד | מאירות עיניים | זמן קצת | עד הבית

חווייה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר בכל יום משנה אחת הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם! חייג עכשיו: *3029

או שלח מייל לדוא"ר: veten@meorot.co.il

לעילוי נשמת
 הילד **אליעזר וידר** ז"ל
 בן יבלחט"א הר"ר דב שיח' נלב"ע כ"ז בתמוז תשמ"ט
תנצב"ה
 הונצח ע"י הוריו ידידינו
 הר"ר דב וזוג' מרת **מלכה וידר** שיחיו

לעילוי נשמת
רון סיני ז"ל
 בן יבדלחט"א גרעון בנימין איתמר הי"ו
 נלב"ע כ"ה בתמוז תשמ"ט **תנצב"ה**
 הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
 הרה"ח ר' **נחמן שבתי גלינסקי** זצ"ל
 בהרה"ג ר' יעקב יצחק ז"ל נלב"ע כ"ו בתמוז תשנ"ט
 והר"ר **אליעזר הכהן זילברברג** זצ"ל
 ב"ר יעקב משה זצ"ל
תנצב"ה

לעילוי נשמת
 הר"ר **יצחק אריה קוזול** ז"ל
 ב"ר דב הכהן ז"ל נלב"ע כ"ד בתמוז תשס"א
 ולע"נ הרה"ח ר' **יהודה פרנקל** ז"ל
 ב"ר יצחק ז"ל נלב"ע כ"ז בתמוז **תנצב"ה**
 הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
 הרב **גרשון שיין** ז"ל
 בן הרב ברוך מרדכי ואסתר מיכלא ז"ל
 נלב"ע כ"ח בתמוז תשס"ט **תנצב"ה**
 הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
 הר"ר **חיים הלוי קליין** ז"ל
 ב"ר אליעזר ז"ל - אנטוורפן
 נלב"ע כ"ד בתמוז תשנ"ז **תנצב"ה**
 הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו